

**Beleidsplan schulddienstverlening gemeente Raalte
2016-2019**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Leeswijzer	6
Hoofdstuk 1 Waar willen we naar toe?	7
1.1 Eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid.....	7
1.2 Meer dan symptoombestrijding	7
1.3 Kinderen voorop!	9
1.4 Naar een integraal netwerk	10
1.5 Conclusie.....	10
Hoofdstuk 2 Preventie	12
2.1 Sluitend integraal netwerk.....	12
2.2 De rol van gemeente	14
2.3 Voorlichting en communicatie	14
2.4 Wat willen we bereiken?	15
Hoofdstuk 3 Schulddienstverlening	16
3.1 Financiële schulddienstverlening	16
3.2 Maatschappelijke schulddienstverlening.....	19
3.3 Kinderen voorop!	20
3.4 Wat willen we bereiken?	20
Hoofdstuk 4 Financieel Kader en sturing	22
4.1 Ontwikkeling middelen	22
4.2 Financieel kader	22
4.3 De rol van de gemeente.....	23
Bijlage 1 Lijst met afkortingen en uitleg van begrippen.....	24

Inleiding

De afgelopen jaren hebben gemeenten vanuit het Rijk steeds meer verantwoordelijkheden overdragen gekregen die direct betrekking hebben op de zorg en participatie voor hun inwoners. Deze verantwoordelijkheden maken het mogelijk om de ondersteuning voor inwoners op verschillende vlakken steeds meer integraal op te pakken. In deze integrale aanpak past ook de ondersteuning van inwoners bij schuldenproblematiek. Schuldenproblematiek staat vaak niet op zichzelf en zorgt naast financiële problemen in veel gevallen voor belemmeringen op het vlak van participatie. In het geval van schulden zien we vaak dat personen zo druk bezig zijn de problemen op te lossen of om “het einde van de maand” te halen, dat ze niet toekomen aan werken of hun werk of gezondheid verwaarlozen. Daarnaast blijken sommige personen door bijvoorbeeld psychische omstandigheden niet in staat om op een goede en verantwoorde wijze met hun geld om te gaan.

Gemeenten hebben van het Rijk een grote rol gekregen bij het aanpakken van deze problematiek. Deze rol is vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Het doel van deze wet is het voorkomen en wegnemen van schuldenproblematiek als drempel om te participeren in de samenleving. Met deze wet krijgen gemeenten expliciet de verantwoordelijkheid om schuldhelpverlening uit te (laten) voeren. Belangrijke onderdelen van de wet zijn:

1. De gemeenteraad stelt elke 4 jaar een beleidsplan vast dat richting geeft aan integrale schuldhelpverlening. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit plan.
2. De plannen voor een integrale aanpak van de schuldhelpverlening worden per gemeente voor een periode van maximaal vier jaar opgesteld. In het plan moeten in ieder geval de onderstaande punten aangegeven worden aangegeven:
 - welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhelpverlening wordt uitgevoerd;
 - het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot het eerste gesprek waarin de hulpvraag van de schuldenaar wordt vastgesteld en;
 - hoe schuldhelpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven;
 - In het plan kan de gemeenteraad aangeven onder welke voorwaarden het college de verzoeker verplicht over een basisbankrekening te beschikken.
3. De schuldhelpverlening moet breed toegankelijk zijn: er worden geen groepen mensen op voorhand uitgesloten. Wel mogen gemeenten individuele toegangseisen formuleren voor toelating tot een traject gericht op een schuldenvrije toekomst. Hierbij kan gedacht worden aan recidive. Daarnaast kan het College van Burgemeester en Wethouders ook beleidsregels vaststellen waarin wordt vastgelegd op basis van welke individuele omstandigheden een natuurlijke persoon de toegang tot de schuldhelpverlening kan worden ontzegd. In de Memorie van Toelichting van deze wet is opgenomen dat een beslissing van het college tot het doen van een aanbod of tot het weigeren van schuldhelpverlening een besluit is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dat betekent dat er bezwaar en beroep mogelijk is op het besluit om een huishouden wel/niet toe te laten tot de schuldhelpverlening. Een zorgvuldige afweging van het aanbod en dossiervorming zijn daarvoor noodzakelijk.
4. Er gelden regels voor wacht- en doorlooptijden: de maximale wachttijd bedraagt 4 weken. Voor bedreigende schulden geldt een maximum van 3 dagen. Dit is het geval wanneer er een noodsituatie is, bijvoorbeeld bij dreigende huisuitzetting.

Met dit plan geven we uitvoering aan deze verplichting en brengen we in beeld hoe de gemeente Raalte de komende jaren vorm en inhoud wil geven aan de gemeentelijke taken op het gebied van schulddienstverlening. We sluiten hierbij aan op de visie op het sociaal domein in Raalte zoals vastgelegd in het beleidsplan “Drie decentralisaties, één perspectief” en in het beleidsplan Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) 2016-2019 .

In deze visie wordt uitgegaan van de eigen kracht en daarmee de zelfredzaamheid van de inwoners, waarbij de participatie centraal staat. Iedereen is in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het oplossen van problemen. Gezamenlijk met de inwoner wordt gekeken in hoeverre de problematiek op eigen kracht of met hulp van de ondersteuning van de directe omgeving kan worden opgepakt. Als daar geen mogelijkheden toe zijn, wordt gekeken of er vrijwilligers of maatschappelijke organisaties kunnen ondersteunen. Pas wanneer dit niet mogelijk is komt ondersteuning vanuit de gemeente aan bod. In de hieronder opgenomen verantwoordelijkheidsladder is deze werkwijze schematisch weergegeven.

Het beleidsplan schulddienstverlening is een nadere uitwerking van het beleidsplan 2012-2015 waarin de weg naar zelfredzaamheid al ingezet werd. Met dit plan willen we dit naar een hoger plan brengen samen met onze partners.

De huidige situatie

Bij de uitvoering van de schulddienstverleningstrajecten zijn in de beleidsuitvoering verschillende maatschappelijke partners betrokken. Het gaat hier bijvoorbeeld om Humanitas die ondersteuning biedt bij de thuisadministratie en het voortraject voor schulddienstverleningstrajecten. Ook maatschappelijk werk De Kern ondersteunt de inwoners die te maken hebben met schuldproblematiek door hen te helpen bij de problematiek die ten grondslag ligt aan de schulddienstverlening.

In de afgelopen periode heeft de gemeente Raalte er voor gekozen om de uitvoering van de professionele financiële schulddienstverlening onder te brengen bij de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) in Assen. Deze organisatie voert in opdracht van de gemeente Raalte diverse diensten uit om onze inwoners te ondersteunen bij hun schuldproblematiek of bij het oplossen daarvan. De diensten lopen uiteen van budgetbeheer tot beschermingsbewind en de voorbereiding op wettelijke schuldsanering. In bijlage 1 is naast een lijst met afkortingen een korte beschrijving van de producten schulddienstverlening opgenomen.

Met betrekking tot de schulddienstverlening bij de GKB is een sterke toename van het aantal personen in budgetbeheer en in beschermingsbewind te zien. Opvallend is dat het aantal intakegesprekken na een sterke stijging in 2013 weer geleidelijk afneemt.

	2012	2013	2014	2015 (prognose) ¹
Intake	117	155	137	128
Budgetbeheer	142	133	165	176
Schulden oplossen	87	128	119	126
Vorbereiding WSNP	30	28	38	39
Beschermingsbewind	17	19	34	35

Tabel: aantal traject bij de GKB voor de gemeente Raalte, bron: GKB

Als gevolg van de stijging van het aantal inwoners dat een traject heeft bij de GKB, zijn de kosten voor de uitvoering van deze vormen van schulddienstverlening de afgelopen jaren sterk opgelopen. Tussen 2012 en 2015 stijgen de kosten met 35%, naar een totaal bedrag van ruim € 320.000,-. Omdat schuldhulpverlening bij bijstandsgerechtigden vaak deel uit maakt van de (arbeids)activering wordt dit gefinancierd vanuit het participatiebudget. Hierdoor blijven de uitgaven binnen de begroting.

	2012	2013	2014	2015 (prognose)
Uitgaven aan GKB	€240.000	€ 284.000	€ 325.000	€ 326.000

Tabel: Uitgaven aan traject bij de GKB gemeente Raalte, bron: GKB

De groep inwoners die gebruik maakt van schulddienstverlening van de GKB is zeer divers, zo blijkt ruim twee vijfde inkomen te hebben uit werk en heeft een vijfde een bijstandsuitkering. Ruim drie kwart van deze groep woont in een huurwoning en 61% is alleenstaand. Tot slot blijkt dat bij 37% van de huishoudens die gebruik maken van de schulddienstverlening van de GKB kinderen aanwezig zijn. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de kenmerken.

Kenmerk	Aandeel in het totaal aantal huishoudens dat dienstverlening van de GKB ontvangt in de gemeente Raalte
Inkomenssituatie	
Inkomen uit werk	42%
Uitkering Participatiewet	22%
AOW-uitkering	3%
Overige uitkering	33%
Woonsituatie	
Huurwoning	78%
Opgenomen in instelling	2%
Anders wonend	20%
Gezinssituatie	
Alleenstaand	61%
Samenwonend	39%
Gezinssamenstelling	
Met kinderen	37%

Tabel: kenmerken huishoudens in de schulddienstverlening 2015, bron: GKB

¹ De prognose van 2015 is een extrapolatie van de aantallen in de periode januari 2015 tot en met oktober 2015.

Leeswijzer

Onderdeel van wet is dat gemeenten elke vier jaar een beleidsplan dienen op te stellen. Met dit plan brengen we in beeld hoe de gemeente Raalte de komende jaren vorm en inhoud wil geven aan de gemeentelijke taken op het gebied van schulddienstverlening.

- Hoofdstuk 1 gaat in op de visie en de daaraan gekoppelde doelen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft hoe we de preventieve rol willen in vullen;
- Hoofdstuk 3 beschrijft hoe de schulddienstverlening willen inrichten;
- Hoofdstuk 4 schetst het financiële kader van het beleid.

Dit beleidsplan is bevat de hoofdlijnen, richtingen en visie op het beleid in het kader van de schulddienstverlening. Het beleid wordt nader uitgewerkt in een implementatieplan, waarin de wijze van uitvoering wordt vastgelegd.

Hoofdstuk 1 Waar willen we naar toe?

In dit hoofdstuk beschrijven we onze visie op het terrein van het schulddienstverlening met de daar uit voortvloeiende de uitgangspunten voor beleid en uitvoering.

1.1 Eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid

De visie van de gemeente Raalte voor het gehele sociale domein is dat we te maken hebben met zowel een betrokken samenleving als met een betrokken overheid. Hierbij gaan we er in eerste instantie vanuit dat mensen voor zichzelf en voor elkaar zorgen. Pas wanneer dat niet mogelijk (meer) is stapt de overheid in. Deze visie is ook leidend voor invulling van de verantwoordelijkheden op het gebied van schulddienstverlening. Elke inwoner is verantwoordelijk voor zijn of haar eigen probleem. Daar waar hij/zij deze verantwoordelijkheid niet kan dragen of ondersteuning nodig heeft, bieden we als gemeente een vangnet. Hiermee nemen we de problemen van de inwoners niet over, maar proberen we oplossingen te bieden voor herstel of verzachten we de situatie. We versterken de zelfredzaamheid van onze inwoners. Daarnaast zetten we op deze manier onze middelen in waar ze het meeste effect hebben. We hanteren daarom binnen de gemeente Raalte niet de term schuldhulpverlening, maar schulddienstverlening.

Uitgangspunt 1: Iedereen is zelf verantwoordelijk en zelfredzaamheid staat voorop

Als gemeente zorgen we voor onze inwoners, ook bij financiële problemen. We nemen de problemen niet over, maar bieden voorzieningen die mogelijkheden bieden om de problemen op te lossen, of voorzieningen die de situatie verzachten, zodat men de mogelijkheid krijgt te werken aan de eigen zelfredzaamheid.

1.2 Meer dan symptoombestrijding

Hoewel we de verantwoordelijkheid bij de inwoners leggen, erkennen we dat schuldenproblematiek niet altijd door de personen zelf veroorzaakt wordt. We signaleren bovendien dat schulden vaak een grote belemmering vormen bij maatschappelijke participatie. Willen we de zelfredzaamheid van onze inwoners vergroten, dan dienen we als gemeente manieren te vinden om hen te ondersteunen, zonder dat we alles uit handen nemen. Bij het beleid kiezen we daarom voor een meervoudige aanpak, waarbij inzet op de oorzaken van de schuldsituatie centraal staat. Door meer te doen dan alleen het bestrijden van de symptomen willen we voor een zo groot mogelijke groep een duurzame oplossing bereiken voor de problematiek, in plaats van deze problemen alleen tijdelijk te verzachten door inkomensondersteuning.

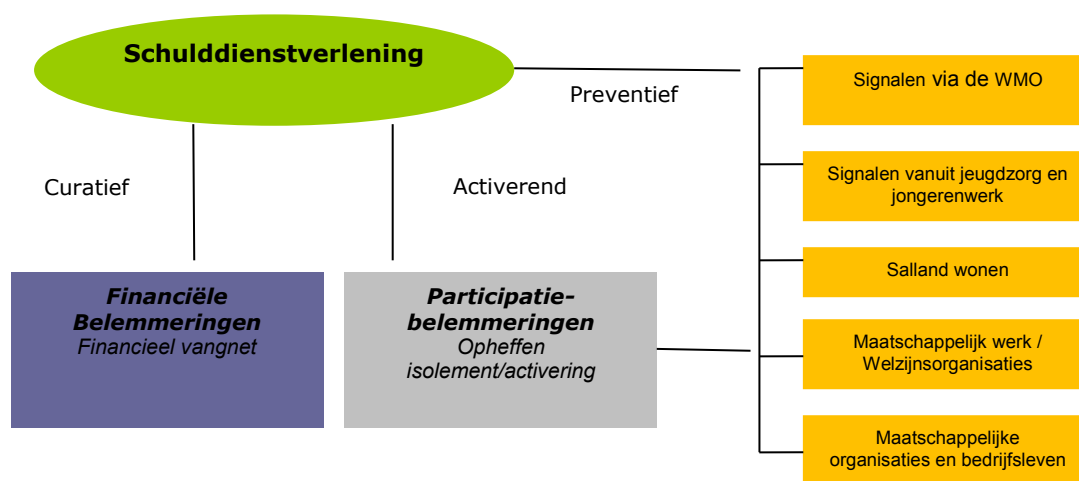
Binnen de schulddienstverlening maken we beleid dat gericht is op drie verschillende momenten waarop we als gemeente willen ingrijpen op de schuldenproblematiek. Hierbij gaat het om:

1. *Preventief beleid:* het beleid en de instrumenten zijn er op gericht om een situatie van schulden te voorkomen. Deze vorm van beleid bestaat uit voorlichting, effectieve cursussen en een goede signalering onder risicogroepen. Centraal staan signaleren en informeren.
2. *Activerend beleid:* wanneer een schuldsituatie niet kan worden voorkomen, zijn het beleid en de instrumenten erop gericht om participatieproblemen en sociaal isolement te voorkomen of te herstellen door belemmerende factoren weg te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan verslavingszorg of psychische begeleiding, maar ook aan participatiebevordering. Het aanpakken, en zo mogelijk oplossen, van het achterliggende probleem staat centraal.
3. *Curatief beleid:* In het geval van een bestaande schuldsituatie biedt de gemeente een vangnet. Hierbij zijn het beleid en de instrumenten erop gericht om een bestaande situatie te verzachten of te herstellen.

Dit beleid bestaat uit hulp bij financieel herstel voor de doelgroep. Centraal staan de financiële belemmeringen.

Daarnaast is van belang dat de uitvoering van het schulddienstverleningsbeleid flankerend is aan andere beleidsterreinen (zoals het minimabeleid, de Participatiewet en de Wmo) en dat gemeente de samenwerking aangaat met verschillende lokale en of maatschappelijke partijen om een optimaal effect te bewerkstelligen. De samenwerking is vooral zichtbaar op het vlak van preventief (signalering en informatie) en activerend (participatie) beleid. Een schuldsituatie staat in veel gevallen niet op zichzelf. Er kan sprake zijn van een uitkeringssituatie of er liggen sociale, fysieke, psychische of medische problemen ten grondslag aan de situatie. Steeds vaker zijn het ook huishoudens zonder uitkeringssituatie die te maken krijgen met financiële problemen. Als gemeente willen we niet alleen het symptoom bestrijden maar de problemen echt aanpakken. We zoeken hier nadrukkelijk de aansluiting bij de overige transities in het sociale domein door bijvoorbeeld te sturen op werk, maatschappelijke ondersteuning of het bieden van zorg.

Onderstaand figuur vormt een schematische weergave van de drie genoemde sporen:

Om beter grip te krijgen op het gevoerde beleid bieden deze drie sporen goede aanknopingspunten. Het gaat immers verder dan het bieden van een financieel vangnet alleen. Wanneer we de sporen volgen dan blijkt dat schuldproblematiek niet eenzijdig aangepakt kan worden als financieel probleem, maar op verschillende terreinen bestreden moet worden, wil het beleid effectief zijn.

Uitgangspunt 2: Meer dan symptoombestrijding

We willen schuldsituaties integraal oppakken. Achterliggende problemen, die ten grondslag liggen aan de schuldproblematiek, moeten aangepakt worden.

Preventief

Het begeleiden van inwoners die financiële problemen hebben, zien we als een taak die onder regie van de gemeente valt. Hierbij is het echter van belang dat we in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteuning kunnen bieden. Vroegtijdige signalering is essentieel. Er zijn tal van goede initiatieven van vrijwilligers, fondsen en maatschappelijke organisaties in de gemeente, bijvoorbeeld vanuit Humanitas (met de thuisadministratie), de kerken, Salland Wonen en De Kern. We willen graag intensief samenwerken met dit maatschappelijk middenveld.

Deze partijen weten vaak beter wat er speelt in de wijken en dorpen en welke problemen inwoners ervaren. De ondersteuning die zij bieden is vaak laagdrempelig en 'op maat'. Ze signaleren soms financiële problemen achter voordeuren waar de gemeente niet komt. Zowel in de uitvoering als bij de totstandkoming van het beleid willen we met deze partijen de samenwerkingsrelatie verder uitbouwen die deze vroegtijdige signalering mogelijk maakt. Uiteraard maken we hierbij gebruik van al bestaande structuren.

Uitgangspunt 3: Voorkomen is beter dan genezen

We willen dat financiële problemen in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen worden aangepakt. Hiervoor is een goed functionerend signaleringssysteem noodzakelijk. Samen met onze maatschappelijke partners willen we dit systeem verder uitbouwen gebaseerd op de bestaande structuren.

Activerend

Problematiek op het terrein van financiën en schulden heeft een oorzaak. Van het belang is dat deze problematiek aangepakt wordt om te voorkomen dat een onoplosbare situatie ontstaat of recidive plaatsvindt. Daarnaast blijkt het hebben van schulden en problemen met rondkomen in veel gevallen te zorgen voor een zeer beperkte deelname aan de maatschappij, hierdoor ontstaat een isolement en neemt de kans op een structurele oplossing af. We zien daarom het bevorderen van participatie als vast onderdeel in het beleid en de uitvoering.

Uitgangspunt 4: Participatie als vast onderdeel van beleid en uitvoering

We willen dat financiële problemen het deelnemen aan de maatschappij niet in de weg staat. Juist participatie kan een positieve uitwerking hebben op het oplossen van schulden en het voorkomen van recidive.

Curatief

Uiteraard willen we dat onze inwoners een volwaardig bestaan kunnen leiden. Mocht het hiervoor nodig zijn om (tijdelijk) ondersteuning te bieden, dan zijn en blijven hier mogelijkheden voor. We gaan hierbij wel uit van maatwerk. Niet elke situatie vraagt immers om dezelfde oplossing.

Uitgangspunt 5: Maatwerk, en daarmee de persoonlijke situatie, staat centraal

Elke situatie kent zijn specifieke oplossingen. Dit vraagt om maatwerk in plaats van generieke oplossingen. De inzet van standaard instrumenten wordt kritisch beoordeeld en geplaatst in de context van het individu.

1.3 Kinderen voorop!

In 37% van de huishoudens die in 2015 gebruik maakten van schulddienstverlening waren kinderen aanwezig. Kinderen tot 18 jaar zijn feitelijk geen aparte doelgroep als het gaat om het hebben van schulden. Ze voeren immers zelf geen huishouden, maar maken hier (meestal) onderdeel van uit. Het is echter wel een groep die te maken krijgt met de gevolgen van schulden, zonder dat ze oorzaken kunnen beïnvloeden. Kinderen mogen naar onze mening niet de dupe worden van de situatie waarin hun ouders/verzorgers zich bevinden. Vanuit het beleid dient er dan ook specifieke aandacht te zijn zodat deze groep kan blijven participeren. Hierbij sluiten we aan bij de leefwereld van kinderen en spelen in op sport/beweging, cultuur en onderwijs, via onder andere de stichting Leergeld.

Daarnaast zien we landelijk dat de schuldproblematiek onder jongeren toeneemt. We willen dit voorkomen door juist deze groep als speerpunt te zien in het preventieve beleid. In de uitwerking van dit beleidsplan kijken we samen met onze partners of jongeren tot 27 jaar een specifieke aanpak moeten krijgen.

Uitgangspunt 6: Kinderen voorop!

Kinderen mogen niet de dupe worden van de thuissituatie. Kinderen worden dan ook als specifieke aandachtsgroep in schulddienstverleningsbeleid opgenomen, ook vanuit het oogpunt van preventie.

1.4 Naar een integraal netwerk

Zoals al eerder benoemd heeft de gemeente niet het monopolie op het aanpakken en oplossen van schulden. Er zijn diverse particuliere-, maatschappelijke- en kerkelijke organisaties actief in de gemeente Raalte. Deze organisaties (zoals de kerken en Humanitas) vormen een waardevolle aanvulling op de basisvoorzieningen die de gemeente biedt. Als gemeente werken we graag samen met deze verschillende partners. Op het professionele vlak zijn er over het algemeen al structurele en sterke banden tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties. Met het particulier initiatief en vrijwilligers zijn deze banden minder structureel.

Aansluitend op het beleidsplan minimabeleid willen we investeren in een breed netwerk van allerlei organisaties die zich, al dan niet professioneel, bezig houden met schulddienstverlening en armoedebestrijding. Hiervoor willen we een breed onafhankelijk netwerk opzetten. In dit netwerk voor minima en schulddienstverlening brengen we een aantal punten samen:

1. **Signaleren:** zoals aangegeven hechten we grote waarde aan vroegtijdige signalering. Het aanpakken van problemen in een vroeg stadium voorkomt verder afglijden;
2. **Acteren:** we bundelen onze krachten in dienstverlening en werkwijzen. Iedereen krijgt zijn of haar verantwoordelijkheid binnen de aanpak;
3. **Informeren:** we vinden het belangrijk dat iedereen goed op de hoogte is van de mogelijkheden die er zijn. Elkaar over en weer informeren is hierbij van belang. Als centrale partner willen we hier graag de regie op houden.

Uitgangspunt 7: We doen het niet alleen

In aansluiting op het minimabeleidsplan willen we integraal netwerk inrichten. Hiermee stimuleren we een brede samenwerking van externe partijen. We verwachten ook van onze partners een inzet op armoedebestrijding. In dit netwerk bundelen we onze krachten, waarbij ook verantwoordelijkheden bij de partners gelegd worden. De gemeente voert hierop de regie. Door samen verantwoordelijkheid te nemen versterken we de kracht van de Raaltense samenleving.

1.5 Conclusie

De bovenstaande visie leidt er toe dat we het beleid willen herzien. We willen ons meer richten op het bestrijden van de achterliggende oorzaken van een armoede- of schuldsituatie. Waar noodzakelijk blijft er altijd een vangnet bestaan, maar dit wordt meer gericht op maatwerk.

Om dit te bereiken staan de volgende aspecten centraal:

- Extra inzet op preventie en samenwerking door middel van een integraal netwerk. Dit netwerk richt zich zowel op het signaleren van schuldenproblematiek als op bredere armoedevraagstukken. Dit wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 2;

- Schuldienstverlening aanpassen en breder inzetten dan alleen op de aanpak van het financiële probleem (hoofdstuk 3).

Hiermee willen we de integraliteit tussen de verschillende instrumenten en onderdelen verbeteren. Dit houdt niet in dat we het bestaande instrumentarium weggooien. We zoeken naar een verbeterlag waarin de al bestaande instrumenten een rol krijgen. In de volgende hoofdstukken wordt dit nader uitgewerkt.

Hoofdstuk 2

Preventie

Schuldenproblematiek is in veel gevallen een zaak die zich in de privésfeer van huishoudens afspeelt. Lang niet altijd is het voor de gemeente of andere partijen duidelijk dat deze problemen zich afspelen binnen een huishouden. Hiervoor zijn verschillende redenen, zoals schaamte over de ontstane situatie of onbekendheid met de mogelijkheden die er zijn voor hulp. Om in een vroegtijdig stadium problemen te kunnen signaleren is het daarom van belang om een zo breed mogelijk netwerk te hebben. Daarnaast willen we aan de mogelijkheden voor hulp en ondersteuning meer bekendheid geven.

Het preventieve beleid van de gemeente Raalte is er op gericht schulden (en in relatie daarmee armoede) te voorkomen of te voorkomen dat de situatie verslechtert. Bij de invulling van het preventieve beleid richt de gemeente zich op het versterken van de zelfredzaamheid.

Vanuit deze gedachte bestaat het preventieve beleid van de gemeente uit een drietal onderdelen:

- Signaleren: problemen op het terrein van inkomen moeten zo snel mogelijk worden opgemerkt;
- Acteren: we willen mensen bewust leren omgaan met geld. Door middel van budgetteringscursussen voor speciale doelgroepen, of “omgaan met geld” willen we voorkomen dat personen in een schuldsituatie belanden;
- Informeren: als gemeente bieden we verschillende instrumenten aan, het is aan onze inwoners om hier gebruik van te maken. De gemeente ziet het als haar taak om inwoners zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden die geboden worden door gemeente en onze partners.

Zoals eerder aangegeven is slechts een deel van de inwoners met een schuldproblematiek bekend bij de gemeente. Dit is de groep die ondersteuning bij de problematiek ontvangt via de gemeente of de groep die zich heeft gemeld met een vraag. Omdat de schuldproblematiek zich vaak afspeelt achter de voordeur is een deel van deze groep niet automatisch bekend bij de gemeente. De afgelopen jaren zijn veel afspraken gemaakt met partijen waar schuldsituaties kunnen ontstaan. Zo zijn er afspraken met Salland Wonen en zorgverzekeraars. Als bij basisbehoeftes zoals een dak boven het hoofd en toegang tot (medische) zorg problemen zijn, ontstaan er vaak op andere terreinen ook problemen.

We willen de preventie daarom versterken via drie belangrijke lijnen zodat we de doelgroep nog beter kunnen bereiken:

- Opstart van een sluitend integraal netwerk;
- De nieuwe rol van de gemeente als regievoerder;
- Meer inzet op voorlichting.

2.1 Sluitend integraal netwerk

Tal van professionele- en vrijwilligersorganisaties hebben contact met personen in een schuldsituatie. In de gemeente Raalte gaat het daarbij bijvoorbeeld om de Voedselbank, De Kern en Humanitas. Maar ook allerlei andere partijen hebben contact met de potentiële doelgroep, zoals de verschillende adviesraden, Vluchtelingenwerk, Stichting Leergeld, diaconieën, Salland Wonen, werkgevers en uiteraard andere inwoners van de gemeente. Voor een goede signalerende functie is het van belang deze partijen te betrekken.

We kiezen voor het opzetten van een netwerkorganisatie. Dit netwerk moet gaan fungeren als een overkoepeld orgaan waarin we de verschillende partijen bij elkaar brengen. Hoe dit er exact uit moet gaan zien, werken samen met de partijen in het veld verder uit. Binnen dit netwerk wordt niet alleen naar schulden gekeken, maar ook direct de combinatie met armoede en armoedebestrijding gemaakt. De functie van het netwerk bestaat uit een aantal onderdelen:

1. **Signaleren:** zoals aangegeven hechten we grote waarde aan vroegtijdige signalering. Het aanpakken van problemen in een vroeg stadium voorkomt verder afglijden;
2. **Acteren:** we bundelen onze krachten in dienstverlening en aanpakken. Iedereen krijgt zijn of haar verantwoordelijk binnen de aanpak;
3. **Informereren:** we vinden het belangrijk dat iedereen goed op de hoogte is van de mogelijkheden die er zijn. Elkaar over en weer informeren is hierbij van belang. Als centrale partner willen we hier graag de regie op houden.

Signaleren

We vormen een netwerkorganisatie waar partijen signaleringsmeldingen kunnen doorgeven aan elkaar en de gemeente. Wanneer zij merken dat inwoners problemen hebben rondom inkomen of schulden kunnen zij dit melden bij de gemeente of elders wanneer dit de laagdrempeligheid ten goede komt. Het netwerk bekijkt of deze huishoudens al bekend zijn en welke partijen betrokken zijn. Dit maakt het mogelijk om koppelingen te leggen met al lopende trajecten. Eigen verantwoordelijkheid blijft het uitgangspunt, wat inhoudt dat personen uiteindelijk zelf om hulp moeten vragen. Als we hier als gemeente een steun voor in de rug kunnen bieden, laten we dit niet na. Bij meldingen wordt actief contact met de betrokkene gezocht door de gemeente of een andere partij.

Hierbij stellen we voor, het beheer van het netwerk centraal te beleggen. Op deze wijze wordt er zowel herkenbaarheid, continuïteit als vertrouwelijkheid gecreëerd.

Bij het vorm geven van een netwerkorganisatie kan de privacy van personen een belemmerende factor zijn in de communicatie tussen de betrokken partijen. Als gemeente gaan we ervan uit dat meldingen die gedaan worden, in elk geval besproken zijn met de betrokkenen en dat deze toestemming hebben gegeven om informatie uit te wisselen binnen het netwerk.

Acteren

Alleen signaleren gaat wat ons betreft niet ver genoeg binnen het integrale netwerk. We willen juist de kracht die het maatschappelijk middenveld in Raalte heeft benutten. Dit betekent dat het netwerk en de samenwerkende partijen gaan acteren. Van verschillende partijen is duidelijk wat ze bieden en dit wordt ook overzichtelijk vastgelegd. Met het acteren bouwen we hierop voort. We willen afspraken maken met de partijen over hoe dienstverlening versterkt en op elkaar afgestemd kan worden. Hoe kan Humanitas bijvoorbeeld nog meer dan nu het geval is samenwerken met de voedselbank, of de kerken met de schulddienstverlening?

Als gemeente leggen we hier geen voorwaarden of eisen op. In samenspraak met de partijen willen we tot goede afspraken komen. In eerste instantie nemen we als gemeente de regie, maar op termijn gaan we uit van een zelfstandig functionerend integraal netwerk.

Informereren

Tot slot worden alle betrokken partijen in de eerste helft van 2016 uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten informeren we de partners over de mogelijkheden vanuit de gemeente.

Deze bijeenkomst wordt 2 keer per jaar herhaald. We zien de bijeenkomsten als tweerichtingsverkeer. Zo zijn de bijeenkomsten bedoeld om te delen wat onze partners kunnen bieden en hoe we hier gebruik van kunnen maken. Daarnaast is de bijeenkomst bedoeld om knelpunten in het beleid, de uitvoering en de voorzieningen te bespreken en te inventariseren. Op deze manier slaan we twee vliegen in één klap. Ook wordt in overleg met de organisaties bekeken hoe moeilijk traceerbare doelgroepen (bijvoorbeeld werkende minima of ouderen in stille armoede) kunnen worden opgespoord. Hierbij maken we ook gebruik van de kennis van onze financiële partners zoals de banken, notarissen en deurwaarders.

Het streven is dat het netwerk op 1 januari 2017 volledig operationeel is. Bij de vorming sluiten we aan bij het al lopende traject rondom de samenwerking in het kader van het minimele beleid.

Beslispunt 1

Het vormgeven van een samenhangend netwerk voor het armoedebeleid en schulddienstverlening. In deze netwerkorganisatie komen informeren, signaleren en acteren van en door verschillende partijen in Raalte bij elkaar. Op deze wijze maken we optimaal gebruik van de kracht die Raalte heeft in de aanpak van armoede- en schuldenproblematiek.

2.2 De rol van gemeente

De signalerende rol van de gemeente kan beter ingevuld worden. Vanuit haar verschillende rollen en beleidsterreinen legt de gemeente regelmatig huisbezoeken af (zoals keukentafelgesprekken vanuit de Wmo). We willen deze huisbezoeken beter gaan benutten. De gemeente streeft ernaar dat bij elk huisbezoek ook aandacht is voor de aanwezigheid van schulden of voor maatregelen om een schuldsituatie duurzaam te verbeteren. Daarnaast dient bij de aanvraag voor een bijstandsuitkering aandacht voor schuldenproblematiek een vast onderdeel te worden.

2.3 Voorlichting en communicatie

Het alleen opsporen van de doelgroep is wat ons betreft onvoldoende. We moeten deze groepen ook daadwerkelijk ondersteuning bieden of in elk actief geval wijzen op de mogelijkheden die er zijn voor ondersteuning door de overheid en/of de maatschappelijke partners. Vanuit het netwerk bieden we dit voor onze partners, maar we willen ook een goede informatievoorziening naar onze inwoners.

Zoals aangegeven kunnen we als gemeente armoede en schulden niet altijd voorkomen. Wel kunnen we personen ondersteunen bij hun eigen zelfredzaamheid. Hiervoor bieden we verschillende instrumenten.

Leren omgaan met geld/budgetcoaching

Niet alle inwoners van de gemeente zijn in staat om grip te krijgen en te houden op de eigen financiën. Voor personen die niet in staat zijn hun eigen financiële administratie zijn er vanuit het maatschappelijk middenveld verschillende partijen die de inwoners van de gemeente hierbij kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld Humanitas of de ouderenbonden. Specifieke aandacht is hierbij het leren omgaan met geld voor kinderen en jongeren, bijvoorbeeld op scholen. Daar waar noodzakelijk kunnen budgetteringscursussen worden ingekocht.

Vanuit het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) en de branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NIVK) komen regelmatig nieuwe instrumenten beschikbaar.

Waar er instrumenten beschikbaar komen die goed aansluiten bij de situatie in de gemeente Raalte, maken we hier uiteraard gebruik van.

Waar mogelijk informeren we onze inwoners over de verschillende voorzieningen die de gemeente biedt aan inwoners die te kampen hebben met schulden. Hierbij maken we onderscheid tussen de inwoners die we al kennen (bijstandsgerechtigden en personen die eerder gebruik gemaakt hebben van een voorziening) en inwoners die we nog niet kennen.

2.3.1 Inwoners die we kennen

De inwoners die we kennen worden individueel gewezen op de mogelijkheden die de gemeente biedt. Hiervoor maken we gebruik van nieuwsbrieven en flyers. De inhoud van de nieuwsbrief wordt met de adviesraad Werk en Inkomen afgestemd. Daarnaast worden deze inwoners ook geïnformeerd over de mogelijkheden in de gesprekken die we met hen voeren in het kader van hun uitkering, participatie of zorg.

2.3.2 Inwoners die we niet kennen

De inwoners die we (nog) niet kennen zullen we informeren via verschillende kanalen. In de eerste plaats zorgen we ervoor dat via de website van de gemeente de geboden mogelijkheden goed te vinden zijn en dat de teksten direct inzicht geven in de voorwaarden die gelden. Daarnaast worden de gebruikelijke communicatiekanalen ingezet, waarbij wordt aangesloten op de communicatie over het minimabeleid.

Via onze communicatiekanalen, bijvoorbeeld de gemeentelijke website, geven we ook informatie over wat inwoners zelf kunnen doen in het geval van schulden. Hierbij gaan we niet alleen in op de geboden instrumenten, maar ook op de eigen kracht van inwoners en het aanbod van onze partners.

Samen met de afdeling communicatie en de samenwerkingspartners stellen we een communicatieplan schulddienstverlening en minimabeleid op.

2.4 Wat willen we bereiken?

Met het hiervoor beschreven beleidskader willen we de volgende doelen bereiken:

Een effectieve samenwerking

Een goede samenwerking tussen overheid en maatschappelijke partners op het terrein van (vroeg)signalering, wordt als essentieel gezien voor een effectieve uitvoering van het schulddienstverleningsbeleid. Het streven is 1 januari 2017 het integrale netwerk volledig operationeel hebben zodat we een structureel overlegorgaan hebben tussen de maatschappelijke partners.

Via voortijdige hulp beroep op zwaardere (duurdere) instrument voorkomen

De voorzieningen in het kader van het schulddienstverleningsbeleid zijn in principe toegankelijk voor iedereen die aan de voorwaarden voldoet. Hiermee ontstaat een open-einde regeling. Door sterk in te zetten op preventie en de samenwerking met onze partners willen we voorkomen dat (toekomstige) budgetten worden overschreden.

Hoofdstuk 3 Schulddienstverlening

Binnen de schulddienstverlening maken we onderscheid tussen de financiële dienstverlening, gericht op stabilisering en oplossen van de schuldenproblematiek en de maatschappelijke dienstverlening, gericht op de stabilisering en het oplossen van de achterliggende oorzaken van de schulden. Om een integrale schulddienstverlening te kunnen bieden dient op beide vlakken dienstverlening geboden te kunnen worden.

3.1 Financiële schulddienstverlening

Binnen de schulddienstverlening kennen we verschillende trajecten die financieel van aard zijn. Het gaat hier bijvoorbeeld om budgetbeheer, stabilisatie en beschermingsbewind. Als gemeente hebben we er voor gekozen het financiële deel van de schulddienstverlening bij de GKB te beleggen. Op langere termijn kan er voor deze inkooprelatie ook een andere partij ingeschakeld worden. In de dienstverleningsovereenkomst met de GKB is opgenomen dat er jaarlijks een evaluatie plaatsvindt tussen de gemeente en de GKB.

In de inleiding is inzichtelijk gemaakt dat het beroep op schulddienstverlening de laatste jaren is toegenomen. Als gevolg hiervan nemen ook de kosten fors toe. Omdat schulddienstverlening een opneinde-regeling is, moeten we goed sturen op de toegang tot schulddienstverlening. Alleen zo houden we de kosten in hand. Deze sturing vindt plaats op een aantal vlakken, die hieronder nader worden toegelicht.

Selectieve toegang

Niet alle schuldenaars zijn hetzelfde en ook het soort schuld kent een grote variatie. Om te bepalen hoe en wie we kunnen ondersteunen kiezen we voor een door de gemeente Tilburg ontwikkeld toetsingskader schulddienstverlening. Hierbij staan twee vragen centraal:

- Zijn de schulden op te lossen (regelbaar?);
- Is de schuldeigenaar te beïnvloeden (regelbaar?).

Hierdoor ontstaan de onderstaande vier scenario's, die in de tekstbox op de volgende pagina nader worden toegelicht.

	Regelbare schuldeigenaar	Onregelbare schuldeigenaar
Regelbare schulden	De schuldsituatie is op te lossen met schulddienstverlening	De mogelijkheden hangen af van het individu. Soms is stabilisatie een optie.
Onregelbare schulden	Alleen stabilisatie	Gemeente kan niets doen.

Tabel: toetsingskader schulddienstverlening

Wanneer het bovenstaande toetsingskader bij de intake gehanteerd wordt, dan blijkt dat schulddienstverlening niet meer voor iedereen een oplossing biedt. In sommige gevallen dient er eerst gekozen te worden voor een andere aanpak, zoals stabilisatie of een verandering in gedrag van de schuldeigenaar. Wanneer medewerking van de inwoner niet aan de orde is, dan is schulddienstverlening ook niet mogelijk.

Toetsingskader en instrumentarium

Uit de scenario's van het toetsingskader blijken gelijk de richting en het eventuele instrumentarium dat ingezet wordt. Deze indeling geeft ook richting aan het soort instrumenten dat ingezet kan worden:

- Een regelbare schuldenaar met regelbare schulden hoort thuis bij schulddienstverlening. De schuldenaar houdt zich (met hulp) aan afspraken en is gemotiveerd. Schulden die niet voor een schuldenregeling in aanmerking komen of waarbij nog jarenlang durende juridische procedures spelen ontbreken hier;
- Een regelbare schuldenaar met onregelbare schulden, denk aan CJIB-schulden, stabiliseren we bij schulddienstverlening;
- Onregelbare schuldenaren met regelbare schulden horen alleen voor de tweede fase bij schulddienstverlening;
- Onregelbare schuldenaren met onregelbare schulden horen bij voorkeur bij de aanpak van multiproblemuishoudens thuis.

Regelbare schuldenaren zijn:

Klanten waarmee je afspraken kunt maken, overleg en uitleg horen daarbij. De schulden staan niet ter discussie. De klant is te inspireren naar uitbreiding van het inkomen via werk en/of het beperken van uitgaven.

Regelbare schulden zijn:

Schulden die niet worden betwist door de schuldenaar, bijvoorbeeld schulden die niet vallen onder recente (belasting-, of uitkerings-)fraude en recent afgesloten kredieten.

Onregelbare schuldenaren zijn:

- Klanten die doorgaan met schulden maken;
- Klanten die onder invloed zijn of afhankelijk zijn van middelen, waardoor het budget onbeheersbaar is/blijft;
- Klanten die zelf totaal geen inzet laten zien, tegenwerken, in de weerstand blijven ondanks gesprek hierover.
- Klanten die grote psychische of cognitieve beperkingen hebben, waardoor zij geen verantwoorde besluiten kunnen nemen.

Onregelbare schulden zijn:

Schulden als niet saneerbare boetes van het centraal justitieel incassobureau, fraudevorderingen, of schulden die blijven toenemen bijvoorbeeld door een verslaving.

Beperking Budgetbeheer

De duur van budgetbeheer bij de GKB wordt per 1-1-2017 verkort van maximaal 5 naar maximaal 3 jaar. Uit verschillende pilots in het land blijkt dat de duur van het budgetbeheer met de juiste begeleiding verkort kan worden. Met het oog op de eigen verantwoordelijkheid en de mate van zelfredzaamheid van de klant wordt op de helft van het traject (uiterlijk na 18 maanden) beoordeeld in hoeverre de klant in staat wordt geacht zichzelf na afloop van het traject te redden. Dan wordt ook bepaald of het derde jaar van het budgetbeheer noodzakelijk is, waarbij voor het derde jaar een expliciete go/no go door de gemeente moet worden afgegeven. Gedurende het traject wordt de klant gecoacht, als dat nodig is, om na 3 jaar zelf weer de verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

Wederkerigheid

De gemeente kan personen ondersteunen in geval van schuldproblematiek. Deze ondersteuning is echter niet vrijblijvend. We vragen aan alle personen die gebruik maken van de schulddienstverlening via de gemeente Raalte eigen bijdrage. Dit kan in de vorm van een maatschappelijke bijdrage, onderzocht wordt of dit ook kan via een financiële bijdrage. De GKB heeft ervaring opgedaan met het vragen van een financiële bijdrage. Dit blijkt een gunstig effect te hebben op het resultaat van de schulddienstverlening. Deze eigen bijdrage mag geen negatieve uitwerking hebben op het lopende proces. In alle gevallen wordt uitgegaan van maatwerk, de eigen bijdrage moet passen bij de persoonlijke situatie van de betrokkene.

Recidivisten

In de huidige uitvoeringspraktijk blijkt dat een aantal klanten opnieuw een beroep doet op financiële schulddienstverlening. Het gaat hier om personen die ook na een schulddienstverleningstraject niet in staat blijken om de eigen financiën onder controle te krijgen of om personen die niet geholpen willen worden. Deze groep legt een onevenredig groot beslag op de schulddienstverlening. Aangezien we in de nieuwe aanpak van schulddienstverlening niet alleen ondersteunen bij het aanpakken van de financiële problemen, maar ook bij de oorzaken of achterliggende problematiek, gaan we er van uit dat de recidive afneemt. Daarnaast zetten we een rem op het meerdere malen gebruik maken van de dienstverlening. Wanneer personen voor de derde keer binnen vijftien jaar verzoeken om schulddienstverlening wordt dit in principe geweigerd, tenzij kan worden aangetoond dat er andere oorzaken zijn dan bij eerdere aanvragen, of dat de oorzaak dit maal buiten de eigen invloedssfeer van de persoon ligt. Ook hier geldt dat we uitgaan van maatwerk.

Het uitsluiten van recidivisten kan andere sociale problemen met zich mee brengen. Gezamenlijk met het maatschappelijk middenveld willen we hiervoor een specifieke aanpak ontwikkelen die past binnen het brede maatschappelijke domein. Hierbij sluiten we aan op de aanpak van multiprobleemgezinnen zoals deze in de gemeente al binnen het sociaal domein bestaat.

Nazorg

Het bieden van nazorg moet terugval in een problematische schuldensituatie voorkomen. Met name wanneer men na afloop van een schuldenregeling en van een periode van budgetbeheer weer regie moet voeren over de eigen financiën kan van nazorg een preventieve werking uitgaan. Van belang is dat nazorg tijdig geboden wordt. Dit houdt in dat, voordat de financiële schulddienstverlening geheel is afgerond, er contacten moeten zijn tussen klant en organisaties die nazorg bieden.

Beslispunt 2

In het kader van financiële schulddienstverlening kiezen voor:

1. een selectieve toegang op basis van de houding van de schuldenaar en mogelijkheden bij het oplossen van de schulden;
2. het terugbrengen van de duur van budgetbeheer van maximaal 5 naar maximaal 3 jaar, waarbij voor het derde jaar een expliciete go/no go door de gemeente moet worden afgegeven;
3. het invoeren wederkerigheid in de schulddienstverlening;
4. het uitvoeren van een jaarlijkse evaluatie van de financiële schulddienstverlening;
5. het bieden van nazorg;
6. het in principe uitsluiten van recidivisten binnen de schulddienstverlening, wanneer zij voor de derde maal binnen 15 jaar een aanvraag doen.

3.2 Maatschappelijke schulddienstverlening

In aanvulling op de huidige schulddienstverlening starten we naast een financiële aanpak (via de GKB) gelijktijdig een aanpak van oorzaken of achterliggende problematiek. Doel van deze tweede aanpak is niet alleen het symptoom te bestrijden (de schulden), maar om personen klaar te stomen om weer op eigen benen te staan. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ondersteuning bij het aanpakken van verslaving, het leren omgaan met geld, een administratie opbouwen of het organiseren van ondersteuning bij het omgaan met geld. Bij deze aanpak willen we breed samenwerken binnen het sociale domein en met onze maatschappelijke partners. In onze aanpak onderscheiden we enkelvoudig problemen en multiprobleem-situaties. We zoeken in het laatste geval aansluiting bij de aanpak van multiprobleemgezinnen zoals deze in de gemeente al binnen het sociaal domein bestaat.

Het meewerken aan zowel het financiële traject als het traject dat zich richt op zelfredzaamheid zien we als voorwaarde voor het recht op ondersteuning. Daarbij geldt volgens het maatwerkprincipe bij enkelvoudige problematiek, alleen financiële schulddienstverlening kan volstaan.

Om dit te bereiken treedt er in vergelijking met de huidige situatie een belangrijke wijziging op. Waar de GKB nu ook de toegang tot de schulddienstverlening regelt middels de intake, wil de gemeente dit weer binnen gemeentelijke verantwoordelijkheid gaan brengen. Op deze wijze krijgt de gemeente de regie op de inzet weer in handen en kan een koppeling tussen de financiële schulddienstverlening en de maatschappelijke schulddienstverlening gemaakt worden. De GKB biedt immers alleen de financiële schulddienstverlening. De intake is vergelijkbaar met de "keukentafel-gesprekken" waarbij eerst wordt gekeken of er andere oplossingen zijn dan ondersteuning door de gemeente of de inzet van een financieel traject. Eigen kracht staat ook hier voorop.

Met het onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid brengen van de intakefase bereiken we twee neveneffecten:

- Meer zicht op de problematiek: Door zelf de intake uit te voeren krijgen we zicht op de problematiek waar onze inwoners mee te maken hebben. Dit stelt ons in staat specifieke instrumenten of aanpakken in te richten. Daarnaast krijgen we zicht op de oorzaken en (mogelijke) achterliggende problemen. In het kader van de integrale aanpak die we binnen het sociale domein voorstaan, creëren we hiermee ook een signalerende functie. Binnen twee weken na aanmelding dient de intake plaats te vinden (voor crisissituaties geldt een afwijkend protocol). Overigens blijft er altijd een intake bij de GKB bestaan als financiële schulddienstverlening noodzakelijk is. De intake kan wel beperkter omdat het gehele voorwerk al gedaan is, de problematiek helder is gemaakt en de administratie al op orde is.
- Bewuste doorgeleiding via de gemeente: Door de eigen kennis van de problematiek kunnen we effectief doorgeleiden naar schulddienstverlening bij de GKB of naar een andere partij als de problemen ook zelf op te lossen zijn. Bijkomend voordeel is dat we bewust doorverwijzen en niet afhankelijk zijn van derden. Een bewuste doorgeleiding houdt ook in dat voor andere oplossingen gekozen kan worden dan een traject bij de GKB. Op termijn verwachten we dat het aantal doorgeleidingen daarom af zal nemen.

Bij het terughalen van de intake schulddienstverlening bij de GKB gaan we er vanuit dat de kosten voor financiële schulddienstverlening gaan dalen. In 2014 werd door de GKB een bedrag van ruim € 35.000 in rekening gebracht voor de aanmelding en intake van klanten uit de gemeente Raalte. Een groot deel van dit bedrag willen we gaan inzetten om de toegang tot de schulddienstverlening weer onder regie van de gemeente te brengen. We zoeken binnen de gemeentegrenzen een organisatie die deze toegang goed kan uitvoeren.

Dit kan de gemeente zijn of één van onze lokale partners. In het implementatieplan wordt dit nader uitgewerkt. Doel is dit per 2017 volledig operationeel te hebben, 2016 fungeert dan als opstartjaar.

Beslispunt 3

In het kader van maatschappelijke schulddienstverlening kiezen we er voor om:

1. de vrijblijvendheid van schuldhulpverlening te beperken door met aanvragers een contract af te sluiten, waarin zij instemmen mee te werken aan de aanpak op financieel en sociaal gebied.
2. de intake voor de schulddienstverlening terug te brengen onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid en de uitvoering binnen het netwerk van lokale partners te organiseren.

3.3 Kinderen voorop!

Net als bij het minimabeleid kennen we kinderen een speciale positie toe. In 37% van de huishoudens die gebruik maakten van schulddienstverlening waren kinderen aanwezig. Wanneer gezinnen met minderjarige kinderen een verzoek doen om schulddienstverlening, maken we een uitzondering op de bovenstaande punten. Net als elders is en blijft het uitgangspunt dat minderjarige kinderen niet de dupe mogen worden van de situatie van hun ouders/verzorgers. Voor gezinnen zetten we daarom een aantal specifieke maatregelen in:

- Vroegsignalering door professionals en vrijwilligers die contact hebben met gezinnen;
- Gezinsbegeleiding kan onderdeel uitmaken van de aanpak. Hierbij richt deze zich specifiek ook op de situatie van de kinderen;
- Bij wachtlijsten krijgen gezinnen met minderjarige kinderen altijd voorrang;
- In het geval van recidive kan voor gezinnen met kinderen onder strikte voorwaarden een uitzondering op de uitsluiting worden gemaakt.

Hierbij merken we op dat kinderen door hun ouders of verzorgers niet gebruikt mogen worden als excuus voor hulp. Er blijft een strikte toetsing bestaan. Binnen de aanpak zullen de ouders gewezen worden op de gevolgen voor hun kinderen van de ontstane situatie.

Beslispunt 4

Voor gezinnen met minderjarige kinderen voeren we een apart regime, zodat zij niet de dupe worden van de situatie van hun ouders/verzorgers.

3.4 Wat willen we bereiken?

Met het hiervoor beschreven beleidskader willen we de volgende doelen bereiken:

Een verminderd beroep op de dienstverlening van de GKB

Door een “voor” intake in te voeren en daarbij bewust door te geleiden naar de professionele schulddienstverlening verwachten we een afname van het beroep op de dienstverlening van de GKB. Voor een deel van de inwoners kan een andere oplossing net zo veel, of misschien wel meer perspectief bieden. Daarnaast gaan we selectiever om met de toegang tot de professionele schulddienstverlening. Ook preventieve maatregelen moeten leiden tot een afname van een beroep op schulddienstverlening.

Wanneer vroegtijdig gesignaleerd wordt kan een situatie waarin schulddienstverlening noodzakelijk is, in sommige gevallen voorkomen worden. Doel is om jaarlijks een daling van 5% te kunnen realiseren zonder dat de problemen verergeren. Hierbij geldt 2015 als referentiejaar.

Een verandering in dienstverlening

Doordat we ervoor kiezen de intake gezamenlijk met het maatschappelijk middenveld op te pakken krijgen we meer invloed op de inzet van dienstverlening door de GKB. Deze invloed zorgt ervoor dat we maatwerk in kunnen zetten voor onze inwoners. We zetten alleen dure trajecten in als dit ook daadwerkelijk bijdraagt in de oplossing van het probleem. Zo verwachten we minder duurdere instrumenten in te zetten (zoals budgetbeheer) en meer relatief goedkopere (zoals stabilisatie) of een oplossing te vinden binnen het eigen netwerk van de inwoner. Daarnaast zal de selectieve toegang tot de schuldhulp hier ook aan bijdragen.

Een afname van de recidive

Door een sterkere focus op de aanpak van de achterliggende problemen en het ondersteunen van inwoners bij het uiteindelijk weer financieel op eigen benen staan, verwachten we dat er minder terugval zal plaatsvinden. Deze afname wordt verder veroorzaakt door de strengere regels rondom recidive. Het doel is dat de recidive jaarlijks afneemt met 5%. Hierbij geldt 2015 als referentiejaar.

Hoofdstuk 4 Financieel Kader en sturing

In dit hoofdstuk schetsen we het financiële kader. Hierbij gaan we in op de beschikbare middelen en de verdeling over de verschillende voorzieningen binnen het beleid.

4.1 Ontwikkeling middelen

In 2016 heeft de gemeente Raalte voor het schulddienstverleningsbeleid een budget van ruim €300.000 euro begroot. Daarnaast zijn er vanuit het Rijk structureel aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

Dit leidt er toe dat vanaf 2016 structureel €370.000 euro beschikbaar is. Tevens is er over 2015 een onbenutte stelpost voor minimabeleid en schuldhelpverlening die we willen benutten om het beleid te kunnen implementeren en investeringen te doen die noodzakelijk zijn om de kostenbesparing op langere termijn te kunnen realiseren.

In de onderstaande tabel is dit nader gespecificeerd. Het gewijzigde beleid kan op basis hiervan budgetneutraal worden uitgevoerd.

	Totaal 2016-2019
Schulddienstverlening	€ 1.232.000
Aanvullende rijksmiddelen	€ 252.000
Overheveling stelpost 2015	€ 50.000
Totaal	€ 1.534.000

Tabel: financieel kader armoedebeleid 2016-2019 gemeente Raalte

4.2 Financieel kader

In de vorige hoofdstukken hebben we het voorgestelde beleid beschreven. Hierbij zijn nieuwe activiteiten benoemd en besparingen op andere onderdelen verklaard. In het hierna weergegeven financiële kader voor de verschillende voorzieningen gaan we in op de verwachte besteding.

Bij ongewijzigd beleid zullen de geprognosticeerde kosten voor de financiële schulddienstverlening sterk oplopen. Dit wordt veroorzaakt door een sterker beroep op de diensten van de GKB. Door de wijzigingen in de aanpak verwachten we dat de financiële schulddienstverlening afneemt. De beoogde afname van het gebruik van de financiële schulddienstverlening zal pas gaan gelden voor de nieuwe instroom. De lasten nemen daardoor pas later af en eerst dient er geïnvesteerd te worden. De bespaarde kosten worden ingezet voor preventie en het bevorderen van de zelfredzaamheid. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgaven. Hierbij merken we op dat de extra beschikbaar gestelde Rijksmiddelen vanaf 2015 geleidelijk worden ingezet en waar mogelijk worden overgeheveld naar het volgende jaar.

In €	2016	2017	2018	2019	Totaal
Preventieve maatregelen	20.000	25.000	25.000	25.000	95.000
Eigen intake	20.000	40.000	50.000	50.000	160.000
Integraal netwerk	10.000	20.000	20.000	20.000	70.000
Financiële schulddienstverlening	308.000	290.000	270.000	250.000	1.118.000
Implementatie integraal netwerk en intake	40.000	50.000			90.000
Totale lasten	398.000	425.000	365.000	345.000	1.533.000

Tabel: Financieel kader schulddienstverleningsbeleid 2016-2019 gemeente Raalte

4.3 De rol van de gemeente

Gemeenten worden verplicht integrale schuldhulpverlening aan te bieden. De gemeente is hiermee de regievoerder. Regie heeft te maken met sturing, faciliteren en stimuleren van de uitvoerende organisatie(s).

- Sturen in de zin van opdrachtverstrekking en het bepalen van verantwoordingskaders.
- Faciliteren door middel van het beschikbaar stellen van de noodzakelijke middelen.
- Stimuleren door verantwoordelijkheid te delen, door ruimte te geven aan de professionaliteit en creativiteit.

Rollen en verantwoordelijkheden

Om regie te kunnen voeren is het van belang dat er afspraken worden gemaakt over de beoogde resultaten en wie waarvoor verantwoordelijk is. Met de samenwerkingspartners wordt een uitvoeringsplan schulddienstverlening opgesteld. Daarin is opgenomen hoe de gemeente Raalte met haar partners uitvoering geeft aan het beleidsplan Schulddienstverlening.

Met de samenwerkingspartners worden jaarlijks op individueel niveau afspraken gemaakt over de te leveren dienstverlening en de budgetten die daarbij horen. Daarnaast worden afspraken gemaakt in een dienstverleningsovereenkomst. Deze afspraken worden periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Bijlage 1 Lijst met afkortingen en uitleg van begrippen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
GKB	Gemeentelijke Kredietbank Assen
Nibud	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
NVVK	Nederlandse vereniging voor volkskrediet
Pw	Participatiewet
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen

Intake

Het doel van de integrale intake is het toetsen van de zelfredzaamheid van de klant en het vaststellen van het probleem van de klant. Deze informatie is nodig om de klant een hulpaanbod op maat te kunnen doen.

Het tweede doel van de intake is het informeren van de klant over de mogelijkheden die hij zelf heeft om zijn probleem op te lossen, en over de mogelijkheden van schuldhulpverlening en andere ondersteuning (door ketenpartners).

Tenslotte is de intake bedoeld om de aanvraag te toetsen aan de door de gemeente vastgestelde beleidsregels. Op basis van deze toetsing wordt door de GKB een (positieve of negatieve) toelatingsbeschikking afgegeven.

Budgetbeheer

Doel van budgetbeheer is het stabiliseren van de financiële situatie van de klant, zodat er geen (nieuwe) achterstanden in de vaste lasten ontstaan.

Budgetbeheer bestaat uit drie fasen:

- A. Aanvraag en opstarten budgetbeheer
- B. Beheer budgetbeheer
- C. Beëindiging budgetbeheer

Schulden oplossen

De klant heeft een schuldenregeling. De schuldregeling levert allereerst een verantwoorde betalingsafpraak op die zowel voor de klant als voor zijn schuldeisers acceptabel is. De tweede doelstelling is dat de klant na maximaal 36 maanden en binnen de randvoorwaarden van wet- en regelgeving schuldenvrij is.

WSNP

Het doel van deze dienst is om het de rechtbank mogelijk te maken een oordeel te vellen over de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling (WSNP). Daarnaast maakt deze dienst het ook mogelijk om, via interventie van de rechtbank, de problematische schuldsituatie in het minnelijke traject op te lossen (moratorium en dwangakkoord).

Beschermingsbewind

Doel van beschermingsbewind is het beschermen van het vermogen van de klant, zodat er een stabiele situatie komt waarin er geen (nieuwe) achterstanden in de vaste lasten ontstaan.

Beschermingsbewind kent drie fasen:

- A. Aanvraag beschermingsbewind
- B. Bewind
- C. Beëindiging beschermingsbewind